

N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 28 februari 1902, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 25 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Lagutskottet har till förberedande behandling fått emottaga en af herr friherre *Alströmer* i Första Kammaren väckt motion, n:o 10, af följande lydelse:

»Med afseende å *sättet* för kallelser utfärdande till kyrkoråds och skolråds sammanträden finnes i Kongl. Maj:ts nådiga förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 ingenting bestämdt föreskrifvet, hvarför dermed mycket olika förfares; antingen så, att ordföranden kallar ledamöterna hvar för sig skriftligen eller muntligen, eller ock så, att kungörelse om sammanträde endast uppläses i kyrkan, hvilket till och med kan ske samma dag, då sammanträdet skall hållas.

Om kallelse till kyrkostämma finnes i 12 § stadgadt, »att sådan kallelse utfärdas genom kungörelse af kyrkoherden eller den, som för särskildt tillfälle stämman hålla bör»; men rörande kyrko- och skolråd heter det, att »kyrkoråd och skolråd sammanträda på ordförandens kallelse». Det torde icke vara alldeles utan afsigt, som lagstiftaren begagnat dessa olika uttryckssätt med afseende på tillkännagifvandet om de

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 7 Saml. 15 Häft. (N:o 18.)

olika korporationernas sammanträden, utan dermed har säkerligen afsetts alldeles olika sätt för ledamöternas kallande. Sålunda föreskrifves i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, att kungörelse om kommunalstämma utfärdas af ordföranden, men att kommunalnämnden sammanträder å de ställen och å de tider, nämnden bestämmer, och deremellan så ofta ordföranden det nödigt finner o. s. v. Här finnes visserligen icke uttryckligen sagdt, att ordföranden skall personligen kalla hvarje ledamot, och det lärer märkeligt nog icke alltid så tillgå; men då ledamot af nämnden, som från sammanträde utan anmaldt, af nämnden godkändt förbinder från nämndens sammankomst sig afhåller, skall böta för uteblifvande, och då nämnden icke får handlägga ärende, der icke mer än hälften af ledamöternas hela antal är närvarande, så synes deraf otvetydigt böra framgå, att ledamöterna i kommunalnämnden skola personligen kallas, då sammanträde hålles å annan tid, än nämnden bestämt. Nu gäller det visserligen icke med afseende å kyrkoråd och skolråd, att den, som uteblifver från deras sammanträden, skall vara förfallen till böter; men det heter i § 26 af åberopade kongl. förordning, att »hvarken kyrkorådet eller skolrådet må ärende handlägga, der icke mer än hälften af ledamöternas hela antal tillstädes är», hvarför det synes mig vara lika själfklart, att kyrko- och skolrådsledamöterna böra personligen kallas till sammanträdena, som det, enligt mitt förmenande, är, att kommunalnämndens ledamöter skola särskildt kallas. Det kan inträffa, och har inträffat, att mycket viktiga frågor blifvit afgjorda på sammanträden, som endast genom kungörelse i kyrkan tillkännagifvits, tvärt emot pluralitetens inom kyrkorådet eller skolrådet åsigt, af en tillfällig majoritet bland de händelsevis tillstädeskomna ledamöterna. Jag skulle kunna anföra flera exempel på sådana missförhållanden.

Att sålunda genom en förtolkning af ordet »kallelse» beröfva ledamöterna i kyrko- och skolråd sin rätt att yttra sig och besluta om viktiga kommunala angelägenheter kan icke öfverensstämma hvarken med förordningens andemening eller god ordning. Jag anser därför, att bestämd föreskrift derom bör i den åberopade kongl. förordningen af 21 mars 1862 intagas derom, att kyrkoråds och skolråds ledamöter skola personligen kallas till sammanträde.

Sådana kallelser skulle visserligen kunna genom ortspressen offentliggöras, men der flera tidningar å en ort utgifvas, är det svårt för ordföranden att veta, i hvilken tidning han lämpligast bör kungöra om sammanträdet, hvarjemte andra olägenheter dermed kunna vara förenade. Det lämpligaste torde därför vara, att hvarje ledamot personli-

gen kallas; och då ordföranden icke lärer underlåta att på kommunens bekostnad härtil skaffa sig tryckta blanketter samt använda tjänstefrimärke, torde det icke blifva förenadt med vare sig besvär eller kostnad för vederbörande.

Jag tillåter mig därför vördsamt föreslå, att Riksdagen ville för sin del besluta, att § 25 i kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Kyrkoråd och skolråd sammanträda på ordförandens kallelse så ofta han det nödigt finner eller då minst halfva antalet af ledamöterna derom gör framställning»; och skall sådan kallelse till hvarje ledamot skriftligen utfärdas.»

I 25 § af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 stadgas, såsom motionären anført, att »kyrkoråd och skolråd sammanträda på ordförandens kallelse så ofta han det nödigt finner eller då minst halfva antalet af ledamöterna derom gör framställning», utan att närmare föreskrifvits, huru denna kallelse bör ske. Motionären synes emellertid anse, att ordet »kallelse» skulle innebära, att en hvar ledamot af nämnda korporationer vore berättigad att få emottaga en direkt och personlig underrättelse om sammanträdet och att det tillägg till anförda §, som af motionären föreslagits, endast skulle gifva ett bestämdt uttryck åt hvad som måste anses äfven derförutan gälla. Denna tolkning af ordet kallelse synes dock utskottet icke riktig. I 12 § af ofvanberörda förordning benämnes den der föreskrifna kungörelse i kyrkan om kyrkostämma för kallelse och då tillika i 35 § af förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 föreskrifvits, att kallelse till stadsfullmäktiges sammanträde skall skriftligen utfärdas och en hvar fullmäktig delgifvas, anser utskottet vid jemförelse med dessa lagrum uppenbart framgå, att kallelse till kyrkoråds och skolråds sammanträde, då närmare föreskrifter ej lemnats, lagligen kan ske, såsom hittills åtminstone på landet allmänt förekommit, genom uppläsande från predikstolen af kungörelse om sammanträdet.

Då utskottet går att bedöma, huruvida det föreslagna tillägget till 25 § i förordningen om kyrkostämma m. m., hvarigenom skulle upphäfvas förut rådande frihet i fråga om sättet för kallelse till kyrkoråds

och skolråds sammanträden och visst bestämdt kallelsesätt föreskrifvas, är af tillräckliga skäl påkalladt, vill utskottet till en början framhålla, att den af motionären gjorda formuleringen af nämnda tillägg ej synes öfverensstämma med hvad motionären får antagas hafva afsett att få stadgad. För att det af motionären åsyftade ändamålet skall vinnas, är det väl ej tillräckligt, att särskilda kallelser »utfärdas», utan de böra väl äfven delgifvas en hvar ledamot. Det synes vidare utskottet, som borde ett stadgande sådant som det föreslagna, om detsamma ansåges behöfligt och lämpligt, antagas endast i sammanhang med införande af likartad bestämmelse i andra fall, i hvilka samma skäl, som i det föreliggande åberopas, ega tillämplighet. Motionären har sjelf nämnt, att så är händelsen i fråga om kallelse till kommunalnämnds sammanträde. Åtminstone bör enligt utskottets mening ett tillägg ej göras i förevarande §, under det att den lika lydande 27 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm får qvarstå oförändrad.

I fråga om vissa kommunala korporationer hafva ändrade bestämmelser rörande sättet för kallelse till sammanträde varit på tal inom Riksdagen. När sålunda lagutskottet vid nästlidet års riksdag med anledning af väckt motion hemställde, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lämpliga lagbestämmelser om befogenhet för kyrkostämma och kommunalstämma att besluta, huruvida och i hvilka fall kungörelse om stämma skulle i en eller flere tidningar inom orten införas, anförde utskottet, att ändrade förhållanden i väsentlig mån minskat effektiviteten af kungörelsens uppläsande i kyrka och att det på den grund vore önskligt och behöfligt, att äfven andra kungörelsesätt tillitades för att som sig borde sprida meddelandet om hållande af kyrko- eller kommunalstämma. Hvad 1901 års lagutskott sålunda anført beträffande nämnda större korporationers sammanträden gäller dock ej i samma grad om kyrkoråd och skolråd. Dessa bestå af ett mindre antal ledamöter, hos hvilka man får förutsätta särskildt intresse för ett samvetsgrant handhavande af det förtroendeuppdrag, som blifvit dem gifvet, och de angelägenheter, hvilka tillhöra dessa korporationers behandling. Det torde ej behöfva befaras, att ledamot af kyrko- eller skolråd till ursäkt för utevaro från vederbörande sammanträde vore benägen andraga, att han ej erhållit särskild under rättelse om detsamma, ehuru han eljest kunnat utan större besvär härom förskaffa sig kännedom. Att t. ex., äfven om vid ett sammanträde af kyrkoråd och skolråd, hvarvid samtliga ledamöter närvarit, tiden för ett

nära förestående nytt sammanträde blifvit bestämd och tillkännagifven, ovillkorligen fordra, att ordföranden skall utskrifva och låta tillställa hvarje ledamot skriftlig kallelse, torde ofta föranleda, utom ett ej ringa besvär för ordföranden, stora svårigheter med hänsyn till de å landsbygden stundom förekommande betydliga afstånden samt obeqväma postförbindelser och kommunikationer. I städerna och i tätare befolkade landskommuner torde det visserligen ej innebära större besvär eller svårighet att till ledamöterna af kyrko- och skolråd kringsända en kallelselista eller särskilda skriftliga underrättelser om tid för sammanträde, och ett sådant kallelsesätt användes äfven under nuvarande förhållanden ofta. Lydelsen af förevarande § i förordningen om kyrkostämma m. m. lägger ej hinder i vägen härför, likasom den lemnar kyrko- och skolråd öppet att besluta om användande af visst sätt för kallelse till sammanträdena. Och det finnes enligt utskottets mening ingen anledning antaga, att ej ordföranden i nämnda korporationer i allmänhet är villig ställa sig ett sådant beslut till efterrättelse.

Om sålunda, enligt utskottets mening, det föreslagna tillägget till förevarande § ej påkallas af något verkligt behof, torde ett antagande af detsamma till och med kunna föranleda andra praktiska svårigheter än dem, som redan antydts. Under det att man hittills, för att sammanträde af kyrkoråd eller skolråd skall anses lagligen utlyst, endast torde hafva behöft fordra, att kungörelse om detsamma förut upplästs från predikstolen, hvarom man med lätthet kunnat förvissa sig, torde det, om föreliggande motion bifalles, för att erhålla säkerhet om sammanträdes laglighet, erfordras ett konstaterande deraf, att samtliga ledamöter af ifrågavarande korporation fått sig särskilda kallelser tillställda. Häraf kunde uppstå den olägenheten, att, oaktadt det vid ett sammanträde af kyrkoråd eller skolråd, vid hvilket en eller flere ledamöter varit frånvarande, genom uppvisande af postqvitton eller annorledes ådagalagts, att till en hvar ledamot verkligen afsändts särskild kallelse, det dock någon tid efteråt till äfventyrs kunde visa sig, att någon medlem på grund af bortresa eller annan orsak ej erhållit den för honom sålunda afsedda underrättelse om sammanträdet, i hvilket fall måhända, om anmärkning härom göres, hvad vid nämnda sammanträde förekommit skulle kunna förklaras vara utan giltighet. Och om dervid förberedts ärende, som redan af en följande kyrkostämma behandlats och afgjorts, kunde möjligen kyrkostämmans beslut och åtgärder i detta afseende blott på denna grund med framgång öfverklagas.

Med stöd af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 februari 1902.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herr *Sandqvist* mot vissa delar af motiveringen.
